

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuseronnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Tulosperusteiset tuet ovat metsätalouden tukiin käytettävissä olevan rahoituksen näkökulmasta kustannustehokas tapa saavuttaa tavoiteltavia tuloksia. Se antaa tuen saajalle vapaat kädet käyttää mahdollisimman kustannustehokkaita toimia ohjaten samalla rahoitusta tavoiteltavien tulosten kannalta potentiaalisimpiin kohteisiin. Tulosperusteisten tukien varjopuolena on kuitenkin tuen käyttöönoton myötä lankeavat kustannukset. Tulosperusteiset tuet edellyttävät metsäkeskukselta merkittäviä investointeja tietojärjestelmiin, lisäävät tarkastusten työmäärää ja ajankäyttöä sekä edellyttävät tiedotusta, koulutusta ja neuvontaa metsänomistajille.

Yllä mainitut asiat huomioiden Sahateollisuus ry korostaa huolehtimaan siitä, että kokeiluhankkeilla ei vaikuteta negatiivisesti metsäkeskuksen kyvykkyyteen ylläpitää jo olemassa olevan Metka-järjestelmän toimintoja tai niiden rahoitusta. Erityisesti taimikon ja nuoren metsän hoidossa lehtipuuosuuden kasvattamiselle maksettavalle korotukselle olisi osoitettava selkeä lisärahoitus, jotta nykyistä perustuen tasoa ja samalla tuen kannustavuutta ei olisi tarpeen heikentää

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Taimikon ja nuorenmetsänhoidon yhteydessä lehtipuuosuuden säästäminen on vähitellen käytäntöön vakiintunut tärkeä ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä luonnon monimuotoisuutta edistävä toimi. Se lisää käsittelyalueen metsän monimuotoisuutta sekä ilmasto-resilienssiä, mutta voi myös vähentää puuston tulevaisuuden tuottopotentiaalia.

Erityisesti kuusikoissa lehtipuuston osuuden lisääminen lisää nuorenmetsän tuhoalttiutta hirvituhoriskin noustessa. Lisäksi erityisesti monimuotoisuudelle tärkeän harvinaisten lehtipuiden osuuden lisääminen vähentää jalostukseen käytettävän puuston kasvua laskien näin puuston taloudellista tuottoa.

Nyt esitetty menettely alentaisi perinteistä nuorenmetsänhoidon tukea 20 euroa hehtaarilla. Puuttuva 20 euroa tukeen saataisiin jättämällä riittävä lehtipuuosuus nuorenmetsänhoidon yhteydessä. Sahateollisuus ry:n näkökulmasta menettely ei ota huomioon metsänomistajalle syntyvää tuottopotentialin alenemaa. Menettely ei näkemyksemme mukaan ole myöskään riittävän kannustava.

Sahateollisuus ry ehdottaa, että nuorenmetsänhoidon 200 euron korvaus tulisi pitää lehtipuuston lisäämisen kanssa erillisenä kokonaisuutena saman tyylisesti, kuin pienpuunkeruun tuki. Korvaus voi olla ehdotettu 20 euroa hehtaarilla, mutta sen tulee olla lisäinen 200 euron tuen päälle.

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Suojavyöhykkeiden jättäminen vesiensuojelullisesti erityisen herkällä alueella tai merkittävän luontoarvon läheisyydessä on tehokas keino edistää monimuotoisuudelle arvokkaan kohteen pienilmaston säilymistä.

Sahateollisuus ry kiinnittää huomiota kohtaan, jossa hakkuita ei saisi aloittaa ennen kuin metsäkeskus on hyväksynyt hakemuksen ja toteuttamissuunnitelman. Tämän tulisi koskea metsänkäyttöilmoituksen osalta vain niitä kuvioita, joilla suojavyöhykkeitä on tarkoitus säästää. Lisäksi pilotissa tulee selvittää, mikä on realistinen metsäkeskuksen käsittelyaika kyseisten tukihakemusten käsittelyyn, jotta tukihakemus ei turhaan pitkitä tai hankaloita suojavyöhykkeen ulkopuolisten alueiden korjuuta.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Suomen on edistettävä soiden ennallistamista saavuttaakseen ennallistamisasetuksen asettamat tavoitteet. Tämän vuoksi on tärkeää aloittaa ajoissa metsänomistajille suunnattujen kannustinmallien kehittäminen.

Tuen saamisen ehtona on, että ennallistettavalla alueella esiintyy ennallistamisasetuksen liitteessä 1 mainittu luontotyyppi, joka ei ole hyvässä tilassa. Toteutusta kuitenkin vaikeuttaa se, ettei näiden luontotyyppien esiintymisestä tai tilasta ole riittävää tietoa, mikä tekee kohteiden tunnistamisesta metsänomistajille haastavaa.

Luontotyyppien ja hyvän tilan määrittely on tarkoitus tarkentaa ennallistamissuunnitelman laadinnan yhteydessä erityisesti Natura 2000 -verkoston ulkopuolisilla alueilla, mutta tällä hetkellä

tiedot ovat puutteellisia. Jotta kannustejärjestelmän pilotointi olisi tarkoituksenmukaista, on olennaista laatia selkeä ja käytännössä toimiva ohjeistus, jonka avulla tukikelpoiset kohteet voidaan tunnistaa.

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

Lehtojen ennallistaminen on myös yksi ennallistamisasetuksen edellyttämistä toimista Suomelle. Tuen saamisen ehtona on, että ennallistettavalla alueella esiintyy ennallistamisasetuksen liitteessä 1 mainittu luontotyyppi, joka ei ole hyvässä tilassa ja jonka tila kehittyy ilman hoitoa huonommaksi. Myös lehtojen osalta toteutusta vaikeuttaa se, ettei näiden luontotyyppien esiintymisestä tai tilasta ole riittävästi tietoa, mikä tekee kohteiden tunnistamisesta metsänomistajille haastavaa.

Sahateollisuuden näkemyksen mukaan vaatimus osoittaa lehdon tilan kehittyvän huonompaan suuntaan ilman hoitoa on ongelmallinen. Jos pahasti kuusettuneen lehdon huono tila on tunnistettu, niin miten voidaan arvioida, kehittyykö tila vielä siitäkin huonompaan suuntaan ilman hoitoa ja millä aikaperspektiivillä? Ensiarvoisen tärkeää olisi kohdistaa toimia ennallistamisasetuksen liitteessä 1 mainittuihin luontotyyppihin, jotka selkeästi ovat hoidon tarpeessa.

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

Tarjouskilpailun kustannustehokkuus on hyvä, jos tarjolla olevien kohteiden määrän on suuri ja kohteilta saatavat pohjatiedot, sekä toimenpidesuunnitelmat ovat keskenään hyvin vertailukelpoiset. Tämä tekee tuettavien kohteiden valinnasta jouhevaa ja tuettavista kohteista kustannustehokkaita.

Toisaalta tarjouskilpailun kohteiden alhainen määrä ja vaikea vertailukelpoisuus voivat aiheuttaa päinvastaisia vaikutuksia. Heikko vertailukelpoisuus voi olla arvioinnissa hyvin aikaa vievää ja pienestä tarjonnasta lopulta tuettavaksi valittavilta kohteilta saatavat tulokset voivat olla kustannustehottomia.

Pilotista saatavat kokemukset ovat ensiarvoisen tärkeä analysoida tarkasti. Olennaista on myös tarkastella kesken jääneiden sekä epäonnistuneiden hankkeiden määrää ja syitä. Metsänomistajille tarjottavat selkeät ohjeistukset ovat isossa roolissa monimutkaisen tarjouskilpailun ymmärtämisessä.

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

-

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

-

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

Esitetty menettely alentaisi perinteistä nuorenmetsänhoidon tukea 20 euroa hehtaarilla. Puuttuva 20 euroa tukeen saataisiin jättämällä riittävä lehtipuuosuus nuorenmetsänhoidon yhteydessä.

Sahateollisuus ry:n näkökulmasta menettely ei ota huomioon metsänomistajalle syntyvää tuottopotentiaalin alenemaa. Menettely ei näkemyksemme mukaan ole myöskään riittävän kannustava.

Sahateollisuus ry ehdottaa, että nuorenmetsänhoidon 200 euron korvaus tulisi pitää lehtipuuston kanssa erillisenä kokonaisuutena saman tyylisesti, kuin pienpuunkeruun tuki. Korvaus voi olla ehdotettu 20 euroa hehtaarilla, mutta sen tulee olla lisäinen 200 euron tuen päälle.

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

Ravinteikkaammille alueille esitetty 30 % lehtipuuosuus voi aiheuttaa jo haasteita kasvatettavan pääpuulajin terveyden osalta. Erityisesti, jos säästetty lehtipuu nuoremassa taimikossa on kasvatettavan puulajin kanssa saman mittaista. Lehtipuusto kasvaa havupuita merkittävästi nopeammin. Yksi tapa vähentää kasvatettavan puuston kasvutappioita voisi olla vaatimus keskittää osa lehtipuista metkan tukiehtoihin sopiviin suojatiheiköihin.

Suojavyöhyke (30 b §)

Sahateollisuus ry:n näkökulmasta on hyvä, että suojavyöhykkeet kohdistetaan vesiensuojellisesti erityisen herkille ja arvokkaille kohteille.

Ennallistettava suo (30 d §)

Kahden hehtaarin minimipinta-ala on toisaalta ymmärrettävä, mutta voi jättää tuen ulkopuolelle monimuotoisuuden kannalta hyvinkin merkittäviä kohteita alueilla, joissa laajempia soita on vähän.

Ratkaisuna voisi ehkä toimia alueelliset minimipinta-alat. Länsi-Suomessa ennallistettavan suon minimipinta-ala olisi luonnollisesti muuta Suomea korkeampi.

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

Lehdon luonnonhoitokohteen 0,5 hehtaarin minimipinta-ala on kannatettava.

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

Suojavyöhykkeen valintaperusteiden pisteytyksessä käytetyt määreet sisältävät suojavyöhykkeen monimuotoisuuden ja pienilmaston sekä veden laadun säilymisen kannalta olennaisia tekijöitä. Metsänomistajan tosin on vaikea vaikuttaa suojavyöhykkeen yläpuolisen alueen vesistön kuormitukseen. Optimaalisessa tilanteessa useampi metsänomistaja olisi mukana saman monimuotoiseksi tiedettävän virtaveden tilan parantamisessa. Suojavyöhykkeen ulottumisessa yhtenäisesti naapuritilan alueelle on hyvä huomioida myös Metso-suojelukohteet. Suojavyöhykkeellä sijaitsevat ikivanhat sekä lähes umpeen kasvaneet ojat tuskin aiheuttavat merkittävää haittaa ravinnekuormituksen osalta?

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

Ennallistamiseen osallistuvien tilojen lukumäärä saa liian suuren painoarvon, jos ennallistamistoimien vaikutusalueen osuus koko pinta-alasta on myös jo omana maks. 4 pisteen kategoriana. Nähdäksemme olennaisimmat tekijät ovat suon ominaispiirteet sekä suon ennallistamistoimien vaikutusalueen osuus koko pinta-alasta.

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

Lehtojen luonnonhoidon valintaperusteet vaikuttavat hyvin ohjaavan toimenpiteitä monimuotoisiin lehtoihin.

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

Suon ennallistamisen onnistumiseen vaaditaan neljä pistettä kuudesta. Käytännössä suon ennallistamista ei tulkita onnistuneeksi, jos veden johtaminen alueelle on onnistunut suunnitelman mukaisesti ja suokasvillisuus on sitä myöden palautunut osittain alueelle, mutta tukituissa ojissa esiintyy oikovirtauksia. Onnistumiseen vaadittavaa pistemäärää olisi hyvä laskea joko kolmeen pisteeseen tai lisätä tukittujen ojien vuotamattomuuteen 1 pisteen arvoiseksi tilanne, jossa oikovirtauksia esiintyy, mutta ne eivät vaikuta merkittävästi suon ennallistumiseen.

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

Onnistuneeseen luonnonhoitoon vaadittava viisi pistettä seitsemästä on korkea. Yleinen haaste lehdossa on erityisesti alempien kerrosten kuusettuminen. Luonnonhoidossa varjostava kuusikko poistetaan, mutta kerroksellisuuden palautuminen voi kestää todennäköisesti tarkastelujaksoa kauemmin. Lehtolajisto palautuu onnistuneessa hoidossa nopeasti. Lahopuun määrän kasvaminen yli 5 kuutiometriä hehtaarilla voi olla lyhyen tarkastelujakson aikana erityisesti luontaisiin menetelmin haastavaa. Lisäksi tiestön / asutuksen lähistöllä vieraslajien leviäminen lehtoon voi olla

haastavaa kokonaan estää. Neljä pistettä seitsemästä voisi olla yllä mainitut asiat huomioiden kohtuullinen vaatimus lehtojen luonnonhoidon onnistumisesta.

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot ovat hankkeiden pisteytyksen kannalta olennaisia tietoja. Voitaneen kuitenkin sanoa, että tietojen tuottaminen voi olla metsänomistajalle erityisen haastavaa. Perinteisistä puustotiedoista pidemmälle menevät tiedot alkavat vaatia jo merkittävää tietämystä puustotietojen mittauksesta sekä arvokkaiden elinympäristöjen tunnistamisesta.

Monet metsänomistajat tukeutuvat perinteisissä Metka hakemuksissa vahvasti puuta ostaviin yrityksiin ja metsänhoitoyhdistyksiin. Lisäksi yksityiset metsäpalveluyrittäjät tarjoavat monipuolista palvelua maksua vastaan. Lehtojen luonnonhoidon, suojakaistojen sekä soiden ennallistamisen osalta vaadittavien tietojen kerääminen ulkoistaminen voi olla tulla metsänomistajalle kalliiksi, etenkin jos hakemus ei lopulta menekään tarjouskilpailussa läpi.

Pilotin kokemukset ovat ilmoitettavien tietojen onnistumisen osalta isossa roolissa. Ei olisi hullumpi idea haastatella tuettavaksi valikoituneiden hankkeiden hakijoita ja kerätä heiltä tuntemuksia vaadittavien tietojen keräämisestä. Myös ilmoitettujen tietojen tarkkuutta olisi hyvä testata.

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

-

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Rajajärvi Jimi
Sahateollisuus ry